

Kyvyt käyttöön

VATES

1/2009

Signmark s.14

muurin murtaja

Vuoden vammaistyöllistäjä
panostaa designiin ja
työllistää monimuotoisesti

s. 4

Työvoimapalveluissa
katto korkealle
ja seinät leveiksi

s. 10

Kyvyt käyttöön on vammaisten ja osatyökykyisten työllistymisen erikoisaikakauslehti.

Päätoimittaja

Marjatta Varanka

Toimitussihteeri

Juha Saarinen
Puh. (09) 7527 5506
juha.saarinen@vates.fi

Toimittaja:
Arto Vilmi

Osoite

PL 40, 00621 Helsinki
(Oltermannintie 8)
Puh. (09) 7527 551
Faksi (09) 7527 5521

Osoitteenmuutokset ja tilaukset:

Marianne Kaunismäki
Puh. (09) 7527 5502
marianne.kaunismaki@vates.fi

Kyvyt käyttöön 2 / 2009 ilmestyy kesäkuussa 2009. Siihen tarkoitettun aineiston tulee olla toimituksessa viimeistään 15.5.2009.

Toimitus toivoo lukijoilta palautetta, juttuideoita, käytännön esimerkkejä ja kokemuksia.

Ulkoasu / piirroksat
Markku Böök

Kannen kuva:
Studio Hannu Lehmusvuori

Painopaikka
Savion Kirjapaino Oy

Painos
7000 kpl

Kyvyt käyttöön on ilmainen. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Ei suhdannepuskuriksi

Huhtikuu 2009

Työllisyystilanne ja sen lähiajan näkymät haastavat meidät arvo-pohdintaan siitä, onko vammaisilla, pitkäaikaissairailta ja osatyö-kykyisillä tasavertaiset mahdollisuudet työllistyä.

Monelle vammaisten ja pitkäaikaissairaiden työllistymistä tu-kevalle toimijalle saatetaan taas jälleen kerran esittää kysymys: miksi satsata heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien henki-löiden työllistymiseen, kun niin paljon ammattitaitoista, juuri työ-paikoistaan irtisanottua väkeä etsii työtä.

Tästä herää vastakysymys: milloin on oikea aika vammaisten ja osatyökykyisten työllistämisen parantamiselle? Siihen on vain yksi vastaus: aina on oikea aika myös vammaisten ja osatyökykyis-ten työllistystä.

Taloudellisten aikojen tiukentuessa ja työllisyystilanteen hei-keudessa nousee pelko, että vammaiset irtisanotaan ensimmäisten joukossa työpaikoiltaan. Tähän varautumiseksi on esitetty, että julkinen valta ja kolmas sektori tarjoaisivat yhteistyönä työpaikka-varantoa, johon vammaiset voisivat työllistyä tai aktivoitua.

Tällainen varapaikkojen strategia kuulostaa sinänsä hyvältä vaihtoehdoiselta toimintamallilta. Syvällisemmin ajateltuna siinä kuitenkin hyväksytään vammaiset työvoimapuskuriksi. Puskuriksi, joka tasoittaa työllisyyden hyviä ja huonoja jaksoja sekä joustaa ensimmäisenä suhdannekäänteissä. Tämä ei voi olla oikein. Vam-maisten ja osatyökykyisten työllistymisen ja tarvittavat tukitoimet pitää suunnitella ja toteuttaa niin, että ne kestävät taloudellisenkin koettelemuksen tasavertaisesti.

Yksilöllinen työhönvalmennus ja työhönvalmentaja tukee monien vammaisten ja pitkäaikaissairaiden työllistymistä. Työhönval-mentajan hyvä perustyö voi tuottaa työyh-teisölle laajemminkin lisäarvoa, jonka merkitys nousee kiperissä käänteissä.

Työnantajat ovat raportoineet mm. ikääntyvien työssä jaksamisen lisäänty-misestä, työyhteisön ilmapiirin myöntei-syydestä ja uusista positiivisista näkö-kulmista työyhteisössä. Tällaisilla te-kijöillä on tulevaisuudessa kysyntää työpaikoilla. Työuran pidentämistä koskeva ajankohtainen keskustelu on tuonut asian esille.

Meillä on unelma, että vam-maiset ja osatyökykyiset työllisty-vät tasavertaisesti suhdanteista riippumatta. Jotta tämä unelma toteutuisi, on työmarkkinoiden, tukimenetelmien ja politiikan tuettava yhdenvertaisuutta myös vaikeina aikoina.

Marjatta Varanka

toimitusjohtaja
marjatta.varanka@vates.fi

2 Pääkirjoitus

4 "Emme anna anteeksi puutteita".

Vuoden esimerkillinen vammaistyöllistäjä työllistää vammaisia johtajista monipalvelukeskuksen työntekijöihin ja menestyy valaisinbisneksessään.

8 Työnteon lainsäädäntö ja käytännöt on perattava huolella

ILOn erityisasiantuntijan mielestä on viisasta, että Suomi ei pikavauhdilla ratifioi YK:n vammaisten ihmisten oikeuksien yleissopimusta.

10 Katto korkealle ja seinät leveiksi

Työhallinto haluaa työvoimapalvelujen piiriin kaikki, jotka hyötyvät sen palveluista. Työkyvyttömyysetuuskaan ei estä palkkatuen saantia, sanoo ylitarkastaja Patrik Kuusinen.

12 Työkyvyttömyyseläkkeen uudistajilla paha asenneongelma

Mielenterveyden keskusliiton koulutusjohtaja Mika Vuorelan näkökulma eläkejärjestelmän outoihin muutostilanteisiin.

13 Miksei vuotta pidempiä ostopalvelusopimuksia?

Euroopan sosiaalirahaston hankkeissa tehdään vuotta pidempiä puitesopimuksia, mikä estää kuntia toimimasta samoin?

14 Muurin murtaja

Viittomakielinen rap-artisti Signmark kertoo työstään ennakkoluulojen murtajana Työni ja minä -sarjassa.

17 Sosiaalialan asiantuntijapäivillä uusi avaus

Sosiaalinen työllistäminen oli ensi kertaa esillä asiantuntijapäivillä.

18 Muutosturvaa tarvitaan

Mistä joustoturvassa ja sen suomalaisessa mallissa on kyse?

20 Ajassa

Kuntakampanjointia työhönvalmennuksen puolesta.

s.4

s.8

s.14

**Koulutuskalenteri
keskiaukeamalla**

“Emme anna anteeksi puutteita.”

Huippumuotoilija Eero Aarnio on suunnitellut Jukka Jokiniemen firmalle mm. taustalla olevat valaisimet.

Vuoden esimerkillinen vammainen työllistäjä

Vuoden vammaistyöllistäjä kirkasvalo- ja designvalaisinyritys Innojok Oy työllistää vammaisia ja osatyökykyisiä aina johtajasta opiskelijoihin. Alihankinnassaan se hyödyntää monipalvelukeskuksia. -Vammaisuuden takia emme anna anteeksi puutteita. Palkkaamisen ja alihankinnan perusteena on aina osaaminen, toteaa toimitusjohtaja Jukka Jokiniemi.

Innojok Oy on toimintansa alusta, vuodesta 1993 lähtien, työllistänyt vammaisia. Yritys syntyi, kun sen perustaja, Jukka Jokiniemi joutui luopumaan palkkatyöstään valaisintukkukaupassa silmien verkkokalvon rappeuman takia.

- Minulla oli seinä edessä, oli jäätävä eläkkeelle tai perustettava oma yritys. Palkkatyön saaminen vapailta työmarkkinoilta oli mahdotonta, koska elettiin pahimpia lamavuosia. Olin kolmikymppinen insinööri, en voinut kuvitellaan jääväni kotiin.

Yhden miehen valaistussuunniteluun keskittyneestä yrityksestä on vuosien saatossa kehittynyt kirkasvalovalaisimen markkinajohtaja ja apuvälineiden markkinointiyritys, joka työllistää tällä hetkellä 14 henkilöä. Heistä vammaisia on neljäsnes: Jukka Jokiniemen lisäksi toinen näkövammainen ja kaksi liikuntavammaista.

Kahdesta tasavertaisesta valitsemme vammaisen

Yritys tarjoaa vuosittain myös työharjoittelu- ja työelämän tutustumispaikkoja näkövammaisten Arla-instituutin opiskelijoille. Työtehtävät vaihtelevat varasto-, toimisto- ja tietoteknisistä toimista aina henkilökohtaisen avustajan tehtäviin ja saattavat johtaa kesätöihin sekä vakinaistamiseen, joka tapahtuu aina liiketoiminnan ehdoin.

- Vammaisuuden takia emme anna anteeksi puutteita - palkkaamisen perusteena on aina ammatillinen osaaminen ja innostus. Harjoitamme kyllä positiivista diskriminaatiota: jos meillä on valittavana kaksi tasavertaista ehdokasta, joista toinen on vammainen, valitsemme hänet, Jukka Jokiniemi kertoo.

Yritys ei ole käyttänyt työhallinnon vajaakuntoisuuden perusteella myöntämiä tukia. Se on hyödyntänyt ainoastaan pitkäaikaistyöttömien työllistämistukia tarjotessaan heille työllistymismahdollisuuksia.

Vuoden esimerkillinen vammaistyöllistäjä

Entinen kokki Pia Wernér tekee Innojok Oy:ssä varastotöitä ja pitää työn monipuolisuudesta.

Jukka Jokiniemi palkkasi Pekka Rantasen työparikseen 90-luvun alussa. Nyt hän on Innojok Oy:n sisäryhtymän toimitusjohtaja.

- Ne ovat olleet tarpeellisia, koska niillä korvataan pitkäaikaistyöttömyydestä syntynyttä työkyvyn vajavuutta, Jukka Jokiniemi perustelee.

Tätä haastattelua tehtäessä yrityksessä työskenteli kaksi pitkäaikaistyöttöä, joista toinen oli maahanmuuttajataustainen oppisopimustyöntekijä.

Alihankinta monipalvelukeskuksista strateginen valinta

Innojok työllistää myös välillisesti vammaisia ja osatyökkyisiä henkilöitä valmistuttamalla kirkasvalovalaisimia lohjalaisessa Lovak- ja porvoalaisessa Duuni-monipalvelukeskuksessa. Kyseessä on kustannuksista johtuva strateginen valinta.

- Teettämällä työn monipalvelukeskuksissa pystymme taloudellisesti pitämään kirkasvalovalaisimien kokoonpanon Suomessa, jolloin toimitusajat ovat

lyhyitä ja pääoman sitoutuminen lyhytaikaista, perustelee Jukka Jokiniemi.

Hän kertoo, että tuotekehityksessään Innojok kiinnittää erityishuomiota siihen, että jo valaisimen suunnitteluprosessissa huomioidaan sen valmistusmahdollisuudet kustannustehokkaasti työkeskuksissa.

- Suunnittelemme tuotteet niin hyvin, että ne ovat riittävän yksinkertaisia valmistaa.

Desingnvalaisimista kasvualusta

Innojok on kasvanut voimakkaasti 2000-luvulla. Liikevaihdon vuotuinen kasvuvauhti on vaihdellut yleensä 40 - 70 prosenttiin. Vasta viime vuosina se on hidastunut vajaan 20 prosenttiin. Vuonna 2007 liikevaihto oli 3,2 miljoonaa euroa ja viime vuonna se kasvoi Jokiniemen arvion mukaan noin puoli miljoonaa euroa lisää. Liikevaihdosta puolet tulee kirkasvalovalaisimista. Niistä puo-

let myydään yli 20 Euroopan maahan. Innojok myös tuo valaisimia maahan, mutta yrityksen vienti on suurempaa kuin tuonti.

Designvalaisimien valmistaminen on Jukka Jokiniemen mukaan yrityksen

Yrittäjyys yleistä näkövammaisilla

Yrittäjyys on näkövammaisille tärkeä työllistymisen väylä; näkövammaisten yrittäjyysaste vastaa maamme yleistä yrittäjyysastetta. Työkäisiä näkövammaisista oli viimeksi tehdyn tilaston mukaan yhteensä 10 000. Koko- ja osa-aikatyössä heistä oli 44%, joista 12 % oli yrittäjiä. Näkövammaisten keskusliiton mukaan näkövammaisia yrittäjiä on tällä hetkellä 800-1 200, joista 10-20% on palkannut työntekijöitä.

tulevaisuuden kasvualusta. Innojok tekee yhteistyötä mm. tunnetun huippusuunnittelijan *Eero Aarnion* kanssa. Lisäksi se on ottanut tuotantoonsa muutamia *Yki Nummen* tunnetuimmista valaisinklassikoista.

- Meistä on tullut haluttu yhteistyökumppani, koska moni firma Suomessa on lopettanut tämäntyyppisen toiminnan. Me olemme ainoa, joka laajentaa sitä. Taistelemme lamaa vastaan kehittämällä uusia tuotteita nopeammin kuin ikinä olemme tehneet.

Yhteistyökumppaneita luontotilaisuuksista

Jukka Jokiniemen yhteydet tunnettuihin valaisinsuunnittelijoihin ovat syntyneet erilaisissa luennointitilaisuuksissa.

- Kun olin esimerkiksi puhumassa Inhimillisen designin -seminaarissa Pauliina Aarikka tuli kysymään minulta, voisinko ruveta tekemään yhteistyötä

Jukka Jokiniemi vastaanotti työllistäjätunnuksen VATES-päivillä Paasitornissa. Taustalla kehittämisspäällikkö Pauliina Lampinen.

Palkitsemisperusteena työllistäminen normaalin liiketoiminnan ehdoin

■ VATES-säätiö palkitsi Innojok Oy:n vuoden 2008 esimerkillisenä vammaistyöllistäjänä, koska yrityksen omistaja ja toimitusjohtaja, tekniikan tohtori Jukka Jokiniemi on luonut sekä itselleen että useille muille vammaisille ja osatyökykyisille henkilöille töitä normaalin liiketoiminnan ehdoin. Yritys on esimerkillisesti tehnyt työpaikka- ja työnkuvasopeutusratkaisut.

- Innojok ansaitsee erityiskiitoksen myös siitä, että se on tarjonnut vammaisille opiskelijoille mahdollisuuden työharjoitteluun ja kesätyöhön. Vammaisten mahdollisuudet saada harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja ovat yleensä kiven takana, korostaa VATES-säätiön toimitusjohtaja *Marjatta Varanka*.

Vuoden esimerkillinen vammaistyöllistäjäkilpaan ilmoitettiin yhteensä seitsemän ehdokasta. Näistä loppusuoralle selvisivät Innojok Oy:n ohella Holec Industrial Oy, NHG Benchmarking Oy, Fysioterapiakeskus OMT-klinikka ja Sub-TV Oy. Näiden yritysten ansioista kerrotaan VATES-säätiön internet-sivuilla osoitteessa www.vates.fi/palkitut.

Aarikka Oy:n kanssa.

Jukka Jokiniemi väitteli tekniikan tohtoriksi vuonna 2007 aiheenaan Kaupunki kaikille aisteille - moniaistisuus ja saavutettavuus rakennetussa ympäristössä. Hän on kysytty valon ja esteettömyyden asiantuntijaluonnoitsija niin korkeakouluissa kuin alan ammattiseinänaareissa. Hän ohjaa myös opinnäyteitä.

Jukka Jokiniemessä yhdistyykin yrittäjän, tutkijan ja esteettömyysasiantuntijan osaaminen ja lahjakkuus, joita ilman Innojok ei olisi taloudellisesti me-

nestynyt ja useasti palkittu yritys: Vuoden esimerkillisen vammaistyöllistäjä - tunnustuksen lisäksi Innojok on nimetty joulukuussa 2008 kuukauden helsinkiläiseksi yritykseksi. Lisäksi Jukka Jokiniemi on henkilökohtaisesti palkittu vuoden näkövammaisena yrittäjänä vuonna 2004 ja Kunnossa kaiken ikää -ohjelman kunniakirjalla työstään moniaistisuuden huomioimiseksi kaupunkisuunnittelussa vuonna 2007.

■ Teksti: Juha Saarinen
Kuvat: Studio Hannu Lehmusvuori

ILO:n asiantuntija
yleissopimuksen
ratifioinnista:

Työnteon lainsäädäntö ja käytännöt on perattava huolella

ILO:n erityisasiantuntija Barbara Murrayn mielestä työnteon liittyvää lainsäädäntöä ja käytäntöjä on perattava huolella, kun YK:n vammaisten ihmisten oikeuksien yleissopimuksen ratifiointia valmistellaan Suomessa. VATES-päivillä helmikuussa puhunut Murray peräänkuulutti ruutia myös asennemuokkaustyöhön.

YK:n vammaisten ihmisten oikeuksien yleissopimus ennakoi Murrayn mielestä uuden aikakauden alkua: enää ei kuntouteta vain vammaisia ihmisiä, vaan kokonaisia yhteisöjä. Vammaisilla on oikeuksia; he eivät ole pelkkiä laupudentyön ja lääkinnällisten toimenpiteiden kohteita. Normeihin sopeutumisen sijaan on tullut erilaisuuden hyväksynnän periaate.

- Syrjivyyden on syrjäytymässä osallisuuden tieltä. Vammaisia kuullaan heitä koskeissa asioissa, korosti Murray, joka toimii Kansainvälisessä työjärjestössä ILOssa vammaisten työllistymisen ja ammatillisen kuntoutuksen asiantuntijana.

Kaikkien katsottava peiliin

Murrayn mielestä muutoksia pitää tapahtua monissa asioissa ja monella taholla, jotta vammaiset olisivat YK:n yleissopimuksen mukaisesti tasavertaisia työmarkkinoilla.

- Tärkeintä ovat työmarkkinoiden syrjimättömyys, mahdollisuuksien tasavertaisuus, koulutus tarvittavan osaamisen hankkimiseksi, saavutettavuus, tietoisuuden lisääminen sekä työolojen kohtuulliset mukautukset. Näistä kiellettyminen katsotaan yleissopimuksessa syrjinnäksi, tähdensi Murray.

Perusteellista muutosta kaivataan palveluntuottajien rooleissa - niin vam-

maispalveluihin erikoistuneissa kuin yleisissä. Tuuletusta tarvitsevat myös vammaisten oikeuksien valvojat sekä vammaiset itse. Niin ikään työnantajien ja työmarkkinajärjestöjen on tultava näkyvämmiin vastaan. Samaten ravistelua kaipaavat suojatyy ja ammatillinen koulutus.

Mutta kenen tehtävänä olisi Murrayn mielestä heiluttaa suurten muutosten taikasauvaa?

- Jokaisella on roolinsa siinä pelissä, ja jokainen yhteiskunnallinen näkökohta täytyy ottaa uudelleen pohdittavaksi.

Barbara Murray (vas.) totesi Pirkko Mahlamäelle, Marja Eroselle, Liisa-Maija Veraselle ja Arto Vilmille, että ILO:n tietopaketti vammaisten työvoimaresursseista voisivat tarjota ideoita suomalaisen asennemuokkaustyöhön.

Murray peräänkuulutti näkyvyyttä ja työhallinnon vastuuta

■ VATES-säätiö järjesti vammaisjärjestöjen edustajille tilaisuuden keskustella Barbaran Murrayn kanssa vammaisten työllistymisestä ja sen haasteista, kun Murray vieraili VATES-päivillä Helsingissä.

Pirkko Mahlamäki Suomen Vammaisfoorumista, *Marja Eronen* Suomen Reumaliitosta ja *Liisa-Maija Verainen* Lihastautiliitosta esittelivät Murraylle vammaisjärjestöjen yhteistä Sisäänheitto työelämään -projektia hyvänä esimerkkinä sekä liikemaailman ja järjestöjen yhteistyöstä että järjestöjen roolista siltanrakentajina ja asiantuntijoina.

Projektin rahoitus on katkolla ja sen hyvät käytännöt uhkaavat jäädä ilman jatkotoimia. Murray ihmetteli, miksei Sisäänheiton kaltainen vammaisten työllistymistä kuulu automaattisesti työhallinnon tehtäviin Suomessa.

Tapaamisessa pohdittiin myös, kuinka vammaisten työllistymistä edistävälle tulokselliselle toiminnalle saataisiin paremmin päättäjien tukea.

- On panostettava tulosten levittämiseen esim. lyhyiden videopätkien kautta. Tällainen visuaalinen muoto toimii tehokkaammin kuin paperiraportti, neuvoi Murray.

Murrayn mielestä toinen keino olisi järjestää hyviä tuloksia esittelevä seminaari, jonne kutsuttaisiin medioita ja päättäjiä.

- Painetta pitää erityisesti suunnata työhallintoon, jotta se ymmärtäisi, että vammaisetkin ovat heidän asiakkaitaan.

Vammaisjärjestöjen edustajien tapaamisen lisäksi VATES-säätiö järjesti Barbara Murraylle keskustelutilaisuuden ulkoministeriön edustajien ja vammaisneuvoston puheenjohtajan kanssa sekä vierailun Keskuspuiston ammattiopistoon.

Ratifiointiin kannattaa käyttää aikaa

Suomi allekirjoitti 50-artiklaisen YK:n vammaisten ihmisten oikeuksien yleissopimuksen ensimmäisten maiden joukossa viime vuoden maaliskuussa. Ratifiointiin menee vielä joitain vuosia, koska kaikki sopimuksen kansalliseen lainsäädäntöön vaikuttavat muutokset halutaan tehdä ennen ratifiointia.

- Tämä on viisasta, sillä on maita, jotka ovat ratifioineet sopimuksen pikavauhtia, mutta eivät käytännössä noudata sitä, huomautti Murray.

Vammaisten palkaton työ on nykyajan orjuutta

Yksi VATES-päivien yli sadasta osanottajasta, Kehitysvammaliiton erikoissuunnittelija *Marika Ahlsten*, kiitteli Mur-

Olisiko vammaisjärjestöjen aika päivittää tiedotustoimintansa muodot, jotta tietoisuus vammaisuudesta leviäisi, kysyi erikoissuunnittelija Marika Ahlsten Murrayn luentoa seuranneessa keskustelussa.

rayta siitä, että tämä toi vahvasti esille tarpeen perata tiheällä kammalla vammaisten henkilöiden työllistymiseen ja työntekoon liittyvää lainsäädäntöä ja käytäntöjä ennen kuin yleissopimus ratifioidaan.

- Murray linjasi napakasti, että vammaisilla teetettävä palkaton työ on yksi sopimuksen kieltämistä nykyaikaisen orjuuden muodoista. Miten aidosti tämä näkökulma mahtaa tulla huomioituksi Suomen ratifiointiprosessissa: - mahtaa kohan oma erikoisuutemme, kehitysvammaisten henkilöiden ja mielenterveyskuntoutujien palkaton avotyötoiminta, läpäistä sopimuksen asettaman tiukan seulan, Ahlsten kysyi haastavasti.

Ahlstenin mielestä todellisen haasteen meille muodostaa myös yleissopimuksen vaatimus lisätä vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta.

- Meiltä puuttuu yhteiskunnallisen kampanjoinnin perinne, joka on varsin vahva esimerkiksi Isossa-Britanniassa. Siellä eri ihmisryhmien asioita ajetaan ja näkyvyyttä edistetään raflaavilla ja älykkäaseen huumoriin perustuvilla lehti-, mainos- ja tv-kampanjoilla.

■ Teksti: Arto Vilmi
Kuvat: Studio Hannu Lehmusvuori

Työvoimapalveluissa katto korkealle ja seinät leveiksi

Haluamme saada työvoimapalvelujen piiriin kaikki henkilöt, jotka hyötyvät niistä riippumatta heidän etuustilanteestaan. Tämän linjamuutoksen tahdomme saada läpi koko työ- ja elinkeinohallinnossa, sen orientaatioissa ja asiantuntemuksessa, sanoo ylitarkastaja Patrik Kuusinen.

Vaikka työperäisestä maahanmuutosta on puhuttu paljon ratkaisuna suurten ikäluokkien työvoimapoistumaan, niin tärkein ja ratkaisevin työvoima löytyy kotimaisesta reservistä, sen paremmasta haltuunotosta, korostaa Patrik Kuusinen. Hän vastaa työ- ja elinkeinoministeriössä ammatillisen kuntoutuksen, vammaispolitiikan ja vajaakuntoisten asioiden strategisesta ja käytännön johtamisesta sekä työvoimapolitiikan ja sosiaalipolitiikan yhteensovittamisesta.

Työkyvyttömyysetuutta saavilla on oikeus työvoimapalveluihin

Meidän henki työvoimapalveluissa pitää nyt olla koko ajan kohti työmarkkinoita. Tavoitteenamme ei saa olla ihmisten toimentulon hoitaminen ja sosiaaliturvan vahvistaminen, korostaa Kuusinen.

Työ- ja elinkeinotoimistossa on Kuusisen mukaan ollut paljon sellaista ajattelutapaa, että on mietitty, mistä ihminen saa toimeentulonsa ja -etuutensa, kun tämä on tullut hakemaan työvoimapalvelua.

- Vastaanotto on kieltämättä voinut olla tily: mitä sä tänne tulet, kun sun toimeentulo on jo järjestetty. Tällaisesta haluamme päästä eroon.

Kuusinen myöntää, että työvoimatoimistoissa esiintynyt tulkinta, jonka mukaan työttömän työnhakijan pitäisi luopua eläke-etuuksistaan saadakseen palkkatukea työllistymiseensä tai päättäkseen työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon, on johtunut epäselvästä ja puutteellisesta ohjeistuksesta.

- Se ei perustuu työvoimapalvelulakiin, eikä asetuksiin.

Työvoiman palvelulaisissa todetaan, että työttömän työnhakijan tulee olla 17 vuotta vanha, työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä - työkykyisellä

tarkoitetaan laissa sellaista henkilöä, joka ei saa työkyvyttömyysetuutta.

- Tämän osan laista olemme huomioineet hyvin ohjeistuksessa, mutta unohtaneet sitä seuraavan osan: Työkyvyttömyysetuutta saavaa henkilöä voidaan pitää työkykyisenä, mikäli TE-toimiston arvion mukaan hänen työllistymistään voidaan tuloksellisesti tukea julkisella työvoimapalvelulla tilanteessa, jossa hänen työllistymisensä on kiinni palkkatuesta.

Kuusisen mukaan tämä ehto täyttyy esimerkiksi selkeästi tilanteessa, jossa työnantaja on valmis ottamaan työ-

TE-toimistot tulevat jatkossa tarjoamaan ammatillisen kuntoutuksen palveluja, mutta ei joka kioskista, tietää ylitarkastaja Patrik Kuusinen.

kyvyttömyysetuutta saavan töihin, jos saa hänestä palkkatukea korvaamaan työkyvyn alenemaa.

Hämmentävä muutosesitys

Kuusinen kertoo, että työhallinnossa on otettu vakavasti selvitysmies Mika Vuorelan 2008 tekemät ehdotukset kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työhön paluun ja työllistämisen edistämiseksi. Esimerkiksi Vuorelan esitys eläkkeen lepäämään jättämisen ansiorajan nostosta 700 euroon 566,88 eurosta on mennyt ministeriöstä Sata-komitean käsittelyyn ja siel-

tä sosiaali- ja terveysministeriön valmisteluun.

- Hieman hämmentyneenä olemme kuitenkin ottaneet vastaan valmisteilla olevan esityksen, jonka mukaan eläke nousisi vain 600 euroon, kommentoi Kuusinen.

Hän ei myöskään pidä hyvänä sitä, että eläkkeen lepäämään jättämisaikaa esitetään laskettavaksi viidestä vuodesta kahteen vuoteen.

- Vaikka selvityksen mukaan eläkkeen lepäämään jättöaika on ollut käytännössä kaksi vuotta, on kyse kuitenkin selvästä huononnusestyksestä.

Kun henkilölle on löytynyt työnantaja, joka haluaa varmistua siitä, mikä hänen työkykynsä ja tuottavuutensa on, niin järjestämme lyhyitä työkokeiluja, vaikka ammatillisen kuntoutuksen vastuu olisikin jollain muulla taholla kun meillä, lupaa Kuusinen.

Vammaisia ja osatyökyisiä ei pidä niputtaa yhteen

■ Työ- ja elinkeinoministeriön synnyn myötä työvoimatoimistot ovat muuttuneet työ- ja elinkeinotoimistoiksi. Kyse ei ole ainoastaan kosmeettisesta muutoksesta, vaan myös toiminnan uudelleen järjestämisestä: TE-toimistoille tulee paljon uusia tehtäviä, mitkä vaikuttavat asiakasjaotteluun, henkilökuntaresursseihin ja niiden suuntaamiseen.

Kuusisen mukaan TE-toimistojen henkilöasiakkaat jaetaan kolmeen ryhmään - suoraan työstä työhön suuntautuviin, kehittymisen kautta työmarkkinoille selviytyviin ja työelämään kuntoutuviin - ja vammaiset ja osatyökyiset henkilöt pitää nähdä näissä kaikissa asiakasryhmissä mukana

- Sairaudesta tai vammasta riippumatta pitää katsoa, missä tilanteessa kukin on suhteessa työmarkkinoihin. Vammaisista ja osatyökyisistä ei saa luoda omaa segmenttiä, johon heidät kaikki automaattisesti luokitellaan ja kuvitellaan, että heidän työllistymisensä on pitkän polun takana.

Tavoitteena vajaakuntoisuuden poisto

Mika Vuorela esitti myös selvityksessään, että vajaakuntoinen sana pitäisi korvata leimaavan luonteensa takia osatyökyinen termillä, jota VATES-säätiö käyttänyt vammaisen sanan parina jo parin vuoden ajan.

Kuusinen toteaa, että vaikka vajaakuntoinen on "yksi maailmankaikkeuden huonompia ilmauksia", niin työhallinnon palvelutuotannon hengen mukaista ei ole nähdä sitä leimana, josta ei ikinä pääse eroon.

- Meidän marssijärjestys on se, että yritämme löytää henkilön kyvystä sellaisia mahdollisuuksia, ettei hänen sairautensa tai vammansa aiheita ongelmia työssä. Kun ratkaisu on löydetty, niin henkilö ei ole sen jälkeen enää vajaakuntoinen.

Toinen vaihtoehto Kuusisen mukaan on se, että henkilölle etsitään koulutuksen kautta mahdollisuus työhön, jota vamma tai sairaus ei haittaa, jolloin myös vajaakuntoisuus poistuu.

Vasta kolmantena vaihtoehtona tulee Kuusisen mukaan palkkatuettu työllistyminen.

Asiakkaiden pompottamisesta viranomaisten pompomiseen

Kuusinen kertoo, että työ- ja elinkeinoministeriössä istuu parhaillaan kaksi työryhmää, joista toisessa pohditaan vajaakuntoisuus-käsitteen muuttamista ja toisessa vammaisille ja osatyökyisille suunnattuja ammatillisen kuntoutuksen palveluja.

Työhallinnon mielestä ammatillisen kuntoutuksen palveluista pitää aina vastata sen, jolle se lakisääteisesti kuuluu. Työhallinto haluaa kuitenkin selkeyttää työnjakoa ja tuoda muiden tuottamien kuntoutuspalvelujen rinnalle työvoimapaalvelut.

- Meille ei riitä se, että asiakas heitetään työ- ja elinkeinotoimistoon sen jälkeen, kun hänet on ensin käännetty riittävän notkeaksi tai veteläksi jonkun muun toimesta.

Kuusinen peräänkuuluttaa sektorallisen toiminnan sijaan integroitunutta yhteistyötä.

- Tähtäämme siihen, että saisimme eri vastuunkantajien kanssa yhteistyön pelaamaan niin, että asiakasta ei pompoteta, vaan viranomaiset pomppii asiakkaan ympärillä.

Teksti: Juha Saarinen
Kuvat: Hannu Lehmusvuori

Työkyvyttömyyseläkkeen uudistajilla paha asenneongelma

P

itkääkaissaairaille ja vammaisille toimiva hyvinvointivaltio on elintärkeä. Tärkeä osa hyvinvointia ovat työkyvyttömyyseläkkeet, joita saa 260 000 kansalaista. Työeläkkeet ovat osa työmarkkinajärjestelmää ja niihin liittyy suuria taloudellisia intressejä. Eläkeasioista puhevalta on valtiolla, eläkelaitoksilla, Kelalla sekä työmarkkinajärjestöillä. Työkyvyttömyyseläkkeen saajien edustajia ei näihin neuvotteluihin kutsuta.

Työkyvyttömyyseläkkeiden keskimääräinen suuruus on 1 000 euroa kuukaudessa. Yksittäisen ihmisen pientuloisuuden raja on 13 000 euroa vuodessa. Tällä hetkellä noin 19 000 työkyvyttömyyseläkkeellä olevaa henkilö tekee työtä eläkkeen ohella. Tämän lisäksi noin 30 000 eläkkeensaajaa haluaisi tehdä työtä. Heistä useimman toiveena on osa-aikainen työ. Työhön haluavat ovat useimmiten nuoria sekä hyvin koulutettuja eläkkeensaajia.

Työministerille vuosi sitten jättämässäni selvityksessä esitin toimia, joilla yksinkertaistetaan ja parannetaan työhön osallistumisen sääntöjä. Selvityksen perusteella sosiaaliturvaa uudistavassa Sata-komiteassa sekä sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu määräaikaista muutoksia eläkesäännöksiin. Muutokset astuisivat voimaan vuonna 2010.

Ennakkotiedot valmistelluista muutoksista viittaavat varovaisiin toimiin, joilla ei haluta helpottaa "liian" paljon työssäkäyntiä. Tärkeimmät esitysteni heikennykset ovat eläkkeen ohella tehtävän työn tulo rajojen mitätömät korotukset sekä työelämään kiinnittymisen kannalta liian lyhykstoinen eläkkeen lepäämäänjättämisaika. Ennakkotiedot kertovat, että eläk-

keiden lepäämäänjättämisen laajentamisen yhteydessä lepäämäänjättämisaika lyhenisi nykyisestä viidestä vuodesta kahteen vuoteen.

Varovaisia uudistuksia perustellaan sillä, että eläkejärjestelmää ei haluta tehdä liian houkuttelevaksi. Pientuloisten eläkeläisten ei haluta kohentavan omaa tilannettaan työtä tekemällä. Perustelu kuvaa eläkejärjestelmässä päätöksiksi tekevien asenteita. Vähätuuloiset ihmiset eivät saa parantaa asemaansa työnteolla. Uudistusten reippaampi toteutus ei maksaisi mitään,

vaan voisi johtaa eläkevarojen säästämiseen. Asenteet ovat rahan säästöä vahvempia.

Eläkkeen ohella tehtävän työn tulorajojen käsittely kuvastaa hyvin asenteita. Tuloraja on ollut vuodesta 1999 alkaen 588,66 euroa. Nyt sitä harkitaan korotettavaksi kahdella prosentilla. Mille muulle ryhmälle voi esittää vastaavaa palkankorotusta?

Mika Vuorela
Mielenterveyden keskusliiton koulutusjohtaja
Työ- ja elinkeinoministeriön selvitysmies
2007 - 2008
mika.vuorela@mtkl.fi

miksi ■

Miksi kunnat eivät tee vuotta pidempiä hankintasopimuksia?

Kuntaliiton julkisten hankintojen neuvontayksikön lakimies Markku Ukkola, miksi kunnat eivät tee sosiaalisen työllistämisen palveluntuottajien kanssa vuotta pidempiä hankintasopimuksia?

Hankintalainsäädäntö ei lähtökohteisesti säätele hankintasopimusten pituuksia. Hankintalain vastaista ei siten ole tehdä muutaman kuukauden sopimuksia, muttei myöskään toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia.

Hankintasopimusten sopimuskausien pituuteen vaikuttavat useat eri syyt: muun muassa hankintayksikön taloudellinen tilanne, tulevaisuuden suunnitelmat,

markkinoiden dynamiikka sekä joissain tapauksissa myös lainsäädännön velvoitteet.

Yleispätevää perustetta tiettyjen hankintasopimusten pituuteen on mahdollonta antaa.

Miksi palveluiden hankinnassa ei käytetä pidempikestoisia puite- ja ehdollisina tehtyjä sopimuksia, jotka olisivat voimassa, mikäli riittävä rahoitus on käytettävissä? Tehdäänhän tällaisia sopimuksia esimerkiksi Euroopan sosiaalirahaston hankkeissa?

Hankintalain mukaan optio-kauden käyttö hankinnoissa on mahdollista.

Lain 28 §:n 3 momentin mukaan hankintayksikkö voi tehdä hankintasopimuksen kilpailuttamatta, kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aiemmin avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa.

Edellytyksenä on kuitenkin se, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta, ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan hankinnan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa.

Lisäksi suorahankinta voidaan tehdä / optiota käyttää enintään kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

Hankintayksiköt voivat siten kilpailuttaa edellä mainittujen edellytysten täytyessä palveluhankintansa siten, että varsinaisen sopimuskauden pituus on esimerkiksi kaksi vuotta, jonka jälkeen varataan vielä vuoden optiokausi.

Hankintalainsäädännön näkökulmasta olennaista on avoimuuden ja syrjimättömyyden turvaaminen.

Lakimies Markku Ukkolan mukaan sosiaalipalvelujen aineellista puolta ja sopimus käytännön mahdollisia erityispiirteitä tuntee häntä paremmin Kuntaliiton neuvotteleva lakimies Sami Uotinen.

Kuntien ohella myös työ- ja elinkeinoministeriön paikallisviranomaiset tekevät työllistymisen palveluntuottajien kanssa yleensä vain yksivuotisia sopimuksia. Miksi TEMin viranomaiset suosivat lyhyitä sopimuksia, vaikka ne aiheuttavat lisätyötä ja -huolta niin palveluntuottajalle kuin tilaajalle? Esitäkö joku syy tekemästä vaikka ehdollisina pidempiä sopimuksia, kun tiedetään, että palvelulle on kuitenkin jatkuva tarvetta? Lue työ- ja elinkeinoministeriön vastaukset Kyvyt Käyttöön -lehden nettisivustolta osoitteessa: www.vates.fi/kyvytkayttoonlehti

Viittomakielinen rap-artisti Signmark on ammatiltaan muurin murtaja.

Hän murtaa ennakkoluuloja, missä maapallolla liikkuu. Kuuro on kuuro, ei sen kummempaa. Signmarkin energiaa on nähty ja kuultu jo 20 maassa.

Carl Oscar

Kaikkien kuurojen puolesta yksimielisesti sanon. Yksi mies esti kuurojen syrjäytymisen ja kesti valtion vastustuksen itsenäisesti. Yksi tavoite selkeesti mielessään, opetusta on saatava myös viittomakielellä. (säe Signmarkin rap-runosta)

Kuva: Juha Saarinen

Muurin murttaja

Olen Marko Vuoribeimo, artistinimeltäni Signmark, 31-vuotias viittomakielinen räppäri, kasvatustieteen kandidaatti ja opettaja Helsingissä. Opetan Humanistisessa korkeakoulussa HUMAKissa tulevia viittomakielitulkkeja.

Ammatikseni olen muurin murttaja. Pyrin murtamaan ennakkoluuloja, joita ihmisillä ja yhteiskunnassa on kuuroja kohtaan. Kuurot ovat kielivähemmistö. Synnyin kuuroille vanhemmille ja olen aina elänyt viittomakielisessä maailmassa. Asun kuulevan vaimoni kanssa ja olemme tuoreita vanhempia.

Työssäni päätavoite on tehdä viittomakielestä positiivinen ilmiö niin, että kaikki kiinnostuisivat oppimaan viittomakieltä. Keikkailu on yksi osa työstä. Yhtyeeni on keikkaillut tähän mennessä kaikissa maanosissa paitsi Etelä-Amerikassa ja Australiassa.

Suurin osa kuuroista lapsista syntyy kuuleville vanhemmille, joilla ei ole mahdollisuutta saada viittomakielin opetusta. Kuurot ovat siis usein eristyksissä jopa omassa perheessään. Kaksikielisyys on erittäin tärkeätä ja nykyaikaista. Sillä takaamme lapsille turvallisen kasvuympäristön ja tulevaisuuden. Ulkopuolisuus ja kielettömyys vaikuttavat lapsen psyykkiseen, sosiaaliseen ja älylliseen kehitykseen.

Tärkeintä ovat suvaitsevaisuus ja tasa-arvoisuus, moninaisuuden ja erilaisuuden arvostaminen. On tärkeää kannustaa ihmisiä uskomaan itseensä. Viittomakielinen yhteisö ajaa kaksikielisuuden ja -kulttuurisuuden asiaa.

Tukipilareitani ovat perhe, vanhemmat, veli, sukuyhteisö, ystävät ja koko kuurojen maailmanlaajuinen yhteisö. Urheilu on intohimoni ja kaikki menopelit.

TYÖNI ja minä

“Jos joku sanoo ideaani tai unelmiani mahdottomiksi, mietin ensimmäiseksi, miten muuttaisin toisen ennakkoluuloja. Elämme vain yhden kerran ja jos joku asia on tärkeä, siihen täytyy yrittää vaikuttaa tai muuttaa se.”

Kehittämishaasteistani yksi on television ohjelmat. Monille televisio on elämän sisältö ja ihmiset katsovat sankoin katsojaluvuin itselleen tärkeitä ohjelmia: Salatut elämät, Kotikatu, Huuma tai Arto Nyberg. Mutta onko niissä tekstitys? Me kuurot menettämme tosi paljon.

Haltijan taikasauvalla taikoin Suomeen presidentin, joka olisi kuuro. Silloin kaikki olisi toisin. Monikielinen presidentti osaisi lukea ja kirjoittaa vähintäänkin samoin kuin minä.

Terveiseni lähetän kaikille niille ihmisille, jotka ovat kokeneet tai ajatelleet, että joku asia on mahdoton. Haluan sanoa, että he ovat väärässä.

Teksti: Sinikka Luhtasaari
Kuvat: Studio Hannu Lehmusvuori

■ ■ ■ ■ ■ Tykkään ottaa haasteita vastaan ja ratkoa ongelmia. Opiskeluaikoina olen oppinut väittelemään jopa professoreiden kanssa. Olen ollut periksiantamaton lapsuudesta asti, enkä suoralta kädeltä suostu hyväksymään sulattelemta mitään. Kaikista asioista on saatava vertailua ennen kuin mennään lupaamaan yhtään mitään. En pelkää haastaa auktoriteetteja.

Tahtoisin todistaa kaikille, että jokainen voi uskoa ja toteuttaa unelmiin. Kuuleville on selitettävä, että kuurot pystyvät ihan mihin tahansa paitsi kuulemaan.

Kävimme tukijoukkoinemme maaliskuun alussa ulkoministeriön rahoittamalla kehitysyhteistyömatkalla. Kokemus oli hyvin mielenkiintoinen. Yritimme kertoa, miten tehdä yhteistyötä kuulevien kanssa. Se on ennakkoluuloihin vaikuttamista. Kansainvälisesti Suomen tilannetta ei voi

verrata kehitysmaihin, jossa kuurot ovat useimmiten vielä köyhienkin alapuolella sosiaalisessa hierarkiassa.

Murhe on, että suomalaisessa yhteiskunnassa uskotaan vahvasti lääketieteelliseen näkökulmaan kuurojen yhteydessä. Sen mukaan olemme vammaisia. Parempi olisi sosiologinen näkökulma, että kuurot ovat kielivähemmistö. Meitä verrataan usein sokeisiin tai pyörätuolilla kelaajiin, mutta he käyttävät samaa kieltä kuin valtaväestö, ja heillä on samoja auktoriteetteja. Kuuroilla ei ole; meillä on oma kieli, kulttuuri, historia ja yhteisö.

Valtaväestön kielellisiä vaikutuksia ovat esimerkiksi *Johan Ludwig Runeberg* tai vaikka *Mikael Agricola*. Viittomakieliselle yhteisölle yksi tärkeimmistä esikuvista on *Carl Oscar Malm*, joka on perustanut ensimmäiset viittomakieliset koulut.

■ Viittomakieli on visuaalinen kieli, joten ilmeet ovat viittomakielen yksi tärkeimpiä osa-alueita. Ilmeet välittävät tunteita ja tyylejä samaan tapaan kuin äänensävyt puhutussa kielessä. Äidin- tai ensikielenään viittomakieltä käyttää Suomessa noin 5 000. Kuurojen Liiton arvion mukaan Suomessa on noin 8 000 kuuroa. Koko maailmassa heitä on 70 miljoonaa.

Sosiaalialan asiantuntijapäivillä

uusi avaus

Sosiaalialan asiantuntijapäivät

Sosiaalisen työllistämisen teemaa käsiteltiin ensi kertaa Sosiaalialan asiantuntijapäivillä, kun VATESin asiantuntijat olivat puhumassa päivien Työllistä välittäen - välitä työllistäen - teematyöpajassa.

Helsingin Wanhassa Satamassa pidettyjen asiantuntijapäivien Työllistä välittäen - välitä työllistäen -teematyöpajassa puhuivat VATES-säätiön työhönvalmennuksen kehittämiskoordinaattori *Suvi Pikkusaari* ja säätiön Move-projektin päällikkö *Milja Louhela* sekä projektin paikallisen kehittämiskumppanin Aula-työkodin ohjaaja *Sanna Salama*.

-Työllistä välittäen - välitä työllistäen -teeman taustalla on vammaisen ja osatyökykyisen ihmisen oikeus päästä palkattuun työhön avoimille työmarkkinoille. Välittäminen työllistämisessä tarkoittaa toimintaa, joka vie asiakasta eteenpäin ja voimauttaa häntä.

-Työllistymisprosessin keskiössä on asiakkaan tarpeista lähtevä yhteistyöverkosto ja vastuullinen työskentelyote toimijoiden kesken. Avainasemassa ovat muiden muassa kunnan sosiaalialan työntekijät, työ- ja elinkeinotoimistojen virkailijat, kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat ja tuetun työllistymisen työhönvalmentajat, korosti projektipäällikkö *Milja Louhela* salintäyteiselle kuulijajoukolle.

VATES-säätiö oli ensimmäistä kertaa myös näytteilleasettajana Sosiaalialan asiantuntijapäivillä. Osastolla esiteltiin säätiön ja sen Move-projektin toimintaa monipalvelukeskusten kehittämiseksi. Lisäksi Aula-työkodin ohjaaja *Sanna Salama* oli ideoinut osastolle kävijöille kyselyn: "Mihin Sinä työllistäisit vammaisen tai osatyökykyisen henkilön?"

Hyvä arena

Sosiaalialan asiantuntijapäiville osallistui noin 500 alan ammattilaista. *Milja Louhelan* mielestä vuosittaiset Sosiaalialan asiantuntijapäivät tarjoavat hyvän areenan kertoa sosiaalisen työllistämisen uusimmista virtauksista.

- Sosiaalialan ammattilaiset ovat hyvin koulutettuja, mutta eivät välttämättä tiedä riittävästi, mitä tarkoittaa nykyaikainen sosiaalisen työllistämisen toimiala. He eivät osaa käyttää tai tule käyttäneeksikaikkia niitä lain suomina mahdollisuuksia, jotka edistäisivät vammaisten ja osatyökykyisten henkilöitten työllistymistä.

Auttajia ei pidä estää tekemästä työtään

■ Vientiteollisuuden tilauskirjat ovat tyhjentyneet, ihmisiä lomautetaan ja irtisanotaan. Sosiaalialan tilauskirjat sen sijaan täyttyvät, kun talouden ongelmat muuttuvat työttömäksi jääneiden ja heidän perheidensä inhimilliseksi hädäksi, totesi Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestön Talentian puheenjohtaja *Tero Ristimäki* Sosiaalialan asiantuntijapäivien avauspuheenvuorossa. Talentia vastaa päivien järjestelystä.

Ristimäki huomautti, että taantumasta ja lamasta kärsivät ennen kaikkea ne, joilta työt loppuvat.

- Näitä ihmisiä ei saa panna kärsimään toista kertaa estämällä heidän auttajaiaan tekemästä työtään.

Joustoturvaa tarvitaan

Suomalaiset työntekijät ja työelämä joustavat. Se sijaan työntekijöiden turvassa on suuria ongelmia. Jouston ja turvan väliseen epäsuhtaan haetaan ratkaisua kansallisesta joustoturvamallista. Professori Harri Melinin mukaan kyse on Suomen tulevaisuudesta.

Päinvastoin kuin julkisessa keskustelussa on esitetty suomalainen työelämä ja työntekijä ovat joustavia, sanoo Tampereen yliopiston sosiologian professori *Harri Melin*. Työntekijät joustavat työaikojen suhteen; tekevät yli-, pätkä- ja vuokratöitä. Työn ja perheen yhteensovittaminenkin tapahtuu yleensä työn ehdoilla.

Työpaikoilla on joustavia työjärjestelyjä. Työajat liukuvat. Työn tekemisen paikat vaihtelevat työpaikan työpisteen ja kotona tehtävän etätöiden kesken. Töitä tehdään niin yksin kuin tiimeissä eikä palkkauskaan noudata enää vain valtakunnallista työehtosopimusta, vaan monin paikoin sen päälle on rakennettu erilaisia talokohtaisia kannustinjärjestelmiä ja paikallisia sopimuksia.

- Joustavuus on suomalaisen yhteiskunnan menestyksen salaisuus, sanoo professori Harri Melin Tampereen yliopistosta.

Jousto on toisille työn suola, toisille myrky

Jouston pelikortit eivät kuitenkaan ole jaettu tasan suomalaisessa työelämässä, vaan joustavuus on toisille työelämän suola ja toisille myrky.

- Hyvässä työmarkkina-asemassa oleville joustot tukevat työssä viihtymistä ja kehittymistä, mutta monille työntekijöille jousto merkitsee välttämätöntä pakkoa, huomauttaa Melin.

Esimerkiksi pätkä-, silppu- ja vuokratyöt ovat monille pakon sanelemia vaihtoehtoja, joiden varaan elämää ei voi kovinkaan pitkälle eteenpäin suunnitella.

Globaalitalouden markkinavoimien myllerryksessä kova kilpailu ja rakenneuutokset ravistelevat myös kokonaisia alueita ja niiden työntekijöitä niin yllättävästi, että siinä joustavat vain työpaikat alta ja työntekijät haukkovat henkeään.

- Nykyajan Suomessa ihmisten elämäntilanteet saattavat muuttua arvaamattomasti, huomauttaa Harri Melin.

Viime vuosien aikana erityisesti yhden teollisuuden alan varassa pitkälti eläneen alueen työntekijät ovat joutuneet huomaamaan, että samalla, kun heiltä meni työ, katosi monilta myös ammatti.

- Esimerkiksi Voikkaan paperitehtaan lakkauttamisen myötä työttömyys iski koviten paperiteollisuuden eliittiin, jonka ammattitaidoilla ei ole kysyntää työmarkkinoilla, tietää Harri Melin.

Jousto tarvitsee rinnalleen turvan

Kovassa kilpailuyhteiskunnassa, jossa mikään muu ei tunnu olevan niin varmaa kuin epävarma, tarvitaan jouston lisäksi professori Harri Melinin mukaan myös turvaa - joustoturvaa.

Euroopassa joustoturvasta on keskusteltu jo kymmenen vuotta. Käsite on noussut Euroopan unionin työllisyys- ja sosiaaliturvapolitiikan keskiöön ja sillä tarkoitetaan työelämän joustavuuden ja turvallisuuden uudenlaista tasapainoa.

Vuonna 2007 EU:n komissio esitti joustoturvaperiaatteiden vahvistamista kilpailukyvyyn, työllisyyden ja työtyytyväisyyden edistämiseksi. Euroopassa on erilaisia joustoturvamalleja, ja EU:n parlamentissa joustoturvian sisällöstä väännetään kättä eri poliittisten voimien kesken.

Suomessa joustoturva on noussut keskusteluun vasta viime vuosina. Työministeri *Tarja Cronberg* on asettanut työryhmän valmistelemaan suomalaista joustoturvamallia. Se liittyy myös sosiaaliturvaa uudistavan Sata-komitean työhön.

Professori Harri Melin katsoo, että suomalaisen joustoturvamallin tähänastisessa kehittämisessä on yhdistetty niin velvollisuuksia kuin oikeuksia - keppiä ja porkkanaa.

- Esimerkiksi muutosturvassa, jota on tarjottu laajojen irtisanomisten yhteydessä, on kyse oikeuksien ja velvollisuuksien yhdistelmästä, konkretisoi Melin.

Vuodesta 2005 voimaan tulleen muutosturvian elementtejä ovat: palkallinen mahdollisuus työnhakuun, oikeus työllistymisohjelmaan, korotettu työttömyysturva, työnantajan lisääntynyt neuvottelovelvollisuus ja työvoimatoimiston tehostuneet palvelut.

Kyse on Suomen tulevaisuudesta

Melin korostaa, että joustoturva koskettaa kaikkia suomalaisia.

- Siinä on kyse Suomen tulevaisuudesta.

Hän peräänkuuluttaa työmarkkinoiden toimivuuden kehittämistä; pönostamista myönteiseen työvoiman liikkuvuuteen.

- Ihmiset kokevat tutkimuksen mukaan pääsevänsä elämässä eteenpäin, kun liikkuvat työn perässä.

Joustoturvian aikaansaaminen edellyttää nyt sekä poliittisia päätöksiä että työmarkkinaosapuolten tekemiä sopi-

muksia. Melinin mielestä työmarkkinaosapuolten roolin pitäisi olla nykyistä aktiivisempi.

Suomalaiseen joustoturvaan hän kaipaisi irtisanomiskynnyksen nostamista sekä kannustavia palkkaus- ja veroratkaisuja.

Viime kädessä hyvän joustoturvian avaintekijä on Melinin mielestä koulutus.

- Ihmisen mahdollisuus kehittää laaja-alaisesti osaamistaan on paras lääke saada työtä ja siirtyä ammatista toiseen.

Teksti: Juha Saarinen

Kuva: Hannu Lehmusvuori

Professori Harri Melin on tutkimuksissaan keskittynyt suomalaisen yhteiskunnan ja sen työelämän muutoksiin.

Kuka ajaa huono-osaisten intressejä?

■ Kun joustoturvasta tehdään päätöksiä ja siitä keskustellaan, niin kyse on aina politiikasta, eri tahojen intresseistä, yhteiskunnallisista jaoista ja tasa-arvosta.

Professori Harri Melin korostaa, että vaikka joustoturvaa tarvitsevat melko hyvässäkin asemassa olevat, niin ennen kaikkea sitä kaipaavat kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat ihmiset.

- He tarvitsevat erityistoimia. Kukaan ei ole kiinnittänyt tähän huomiota. Kuka ajaa heidän etujaan?

Tähän Melinin tärkeään kysymykseen *Kyvyt Käyttöön* -lehti hakee vastauksia vammaisten ja osatyökykyisten työllistymisen asiantuntijoilta. Vastaukset ovat luettavissa lehden verkkosivulla osoitteessa www.vates.fi/kyvytkayttoonlehti

Suvi Pikkusaari luottaa ratkaisukeskeiseen työotteeseen

■ Ratkaisukeskeinen lähestymistapa on yhtä kuin maalaisjärjen käyttö, tiivistää työotteensa vuoden alussa VATES-säätiössä työhönvalmennuksen kehittämiskoordinaattorin työt aloittanut Suvi Pikkusaari.

Pohjoiskarjalaislähtöisen yhteiskuntatieteiden maisterin työura käynnistyi ESR-projektissa, jossa pyrittiin kouluttamaan terveydenhuollon toimistotehtäviin laman takia pankista irtisanottuja. Tuossa projektissa ja nykyisessä kehittämiskoordinaattorin työssään Suvia kiinnostaa määrän sijasta tuloksen laadukkuus:

- Tärkeintä on löytää kestäviä, laadukkaita yrittäjyysmielisiä toimintatapoja, joiden avulla työhönvalmentajat tukevat asiakkaitaan avoimille työmarkkinoille.

Suvi Pikkusaaren kosketus työhönvalmennukseen juontuu vuodelta 2003, jolloin hän siirtyi alan yksityiseen yritykseen Katja Nopola Oy:öön kouluttajaksi ja kouluttajien esimieheksi. Työn ohessa hän pätevoityi

psykoterapeutiksi. Ratkaisukeskeinen terapia on yhä keskeinen menetelmä hänen työssään.

- Haluan kehittää kattavan palveluihin nivotun työhönvalmentajaverkoston, jossa

myös valmentajien työhyvinvointi ja täydenniskoulutus saavat sijansa, visioi kaulinta, vasaraa, sivellintä, uistinta ja sieniveistä sujuvasti käyttävä Suvi Pikkusaari.

Tuloksellinen työllistäminen kaipaa jatkorahoitusta

Simo Kilpeläinen sai Sisäänheiton kautta työpaikan Fysioterapiakeskus OMT:llä. Takana asiakaspalvelupäällikkö Marjut Rima.

■ Sisäänheitto työelämään oli valtakunnallinen, vuosina 2006-2008 toteutettu projekti, jonka päämääränä oli lisätä vammaisten ja pitkäaikaissairaiden työ- ja harjoittelumahdollisuuksia vammaisjärjestöjen ja yritysten yhteistyönä.

Hyvistä tuloksista huolimatta hanke ei saanut Raha-automaattiyhdistykseltä jatkorahoitusta, ja parhaillaan etsitään muita rahoituslähteitä.

Projektin kautta hankittiin 76 työ-, työkokeilu- tai työharjoittelu- paikkaa. Vakituksia työsuhteita syntyi 18 ja määräaikaisia 31. Työharjoittelupaikan sai 10 henkilöä. Työkokeiluun pääsi 12 ja palkalliseen freelance-työhön viisi hakijaa.

Huomionarvoista on, että vakituksista työsuhteista viisi oli työkokeilun seurausta. Yksi määräaikaisista työsuhteista syntyi työharjoittelun tuloksena.

Sisäänheitto työelämään -projektin asiakasrekisterissä on yhteensä 231 nimeä. Heistä noin 40 prosenttia on työkyvyttömyyseläkkeellä, osatyökyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella.

Projektia hallinnoi ja koordinoi Lihastautiliitto. Muut kehittämiskumppanit olivat Invalidiliitto, Suomen CP-liitto, Näkövammaisten Keskusliitto, Kynnys, Suomen MS-liitto, Kehitysvammaliitto, Kehitysvammaisten Tukiliitto, Mielen terveyden keskusliitto, Suomen Reumaliitto ja VATES-säätiö.

Suunnittelija Iita Makkonen teki kyselytutkimuksen projektin kautta työllistyneiden asiakkaiden profiilista ja työllistymisen vaikutuksista nimellä Keitä he ovat? - Sisäänheitto työelämään -projektin työllistyneet asiakkaat. Se löytyy osoitteesta:

www.humak.edu/kirjasto_ja_julkaisut/kirjasto/opinnaytetutiotietokanta.html

Paikallisia työttömyyden hoitomahdollisuuksia parannettava

■ Vuonna 2006 toteutettu työmarkkinatukiudistus on lisännyt pitkäaikaistyöttömien osallistumista työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin. Sen sijaan uudistuksella ei ollut suoria työllisyysvaikutuksia. Näin arvioidaan työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemassa Kari Hämäläisen, Juha Tuomalan ja Minna Ylikännön tutkimuksessa Työmarkkinatuen aktivointivaikutukset.

Työmarkkinatukiudistuksen myötä työ- ja elinkeinotoimisto on velvollinen tarjoamaan 500 päivää työmarkkinatukea saaneelle työttömälle aktiivitoimenpiteitä ja työtön on velvollinen osallistumaan niihin työmarkkinatuen lakkauttamisen uhalla. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että lisääntyneellä aktivoinnin uhalla ei saatu pitkäaikaistyöttömiä avoimille työmarkkinoille. Siihen tarvitaan enemmän porkkanaa kepillä kannustamisen sijaan.

Paikallistason viranomaisten ja erityisesti kuntien toiminnalla on merkittävä rooli työttömyyden hoidossa. Tarvitaan paikallisesti räätälöityjä toimintamuotoja, viranomaisyhteistyötä ja yksilöllisten menetelmien huomioon ottamista.

Hyviä kokemuksia paikallisista työllistämishankkeista on saatu esimerkiksi Kinnulassa ja saadaan ehkä vastaisuudessa myös Paltamossa, joissa molemmissa on erityisesti haluttu puuttua varhaiseen työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen.

Tutkimus löytyy osoitteesta: www.edita.fi/netmarket

Paltamon hanke on saanut eniten julkisuutta. Sitä ovat olleet valmistelemassa kunnanhallituksen jäsen Pentti Keränen (vas.) ja kunnanjohtaja Arto Laurikainen

Aikuisten oppimisvaikeuksien kuntoutuspalveluja tarvitaan

■ Aikuisten oppimisvaikeuksiin on vaikea saada apua eikä erityispalveluita ole juuri tarjolla. Kuntoutussäätiön Opi oppimaan -hanke on osoittanut, että aikuisten kuntoutuspalveluille on selkeä tarve. Hankkeessa kehitetään kuntoutuspalveluja nuorille ja aikuisille, jotka eivät peruspalveluiden kautta ole saaneet tarvitsemaansa tukea.

Hankkeessa kehitetään neljää palvelumallia: oppimisvaikeuksien arviointipalvelua, oppimisvalmennusta, ryhmäkuntoutusta sekä lukikonsultointia.

Asiakkaiden keski-ikä, 38 vuotta, kertoo siitä, että kohderyhmän tuen tarpeet eivät poistu iän myötä. Miltei puolet asiakkaista koki lisäksi jonkinasteisia mielenterveyden ongelmia, mikä vahvistaa kohderyhmän kuntoutuspalvelujen kehittämisen tarpeita.

Projektin asiakkaat kertovat vaikeuksista ennen kaikkea vierassa kielissä, muistamisessa ja laskemisessa lukemisen ja kirjoittamisen ohella. Oppimisvaikeudet haittaavat aikuisena useimmiten tiettyjen opiskeluaineiden ja työtehtävien suorittamista.

Lisätietoa: www.opioppimaan.fi

Huonokuuloinen - syrjäytetty työntekijä?

■ Kuuloliiton haastattelututkimus paljastaa, että huonokuuloisuuden edellyttämiä työpisteiden mukautuksia on tehty harvoin. Syynä tähän haastatellut pitävät tiedonpuutetta ja asenteellisuutta. Huonokuuloiset kokevat mahdollisuutensa vaikuttaa työtahtiin ja -määriin vähäisiksi, mikä nakertaa heidän työhyvinvointiaan. Hyvät tiedonjakokäytännöt ovat tärkeitä työssä selviytymisen kannalta.

Hietala, Juha - Lavikainen, Anniina (2008): Huonokuuloinen - syrjäytetty työntekijä? Työympäristön asettamat esteet yhdenvertaiseen osallistumiseen. Kuuloliitto ry.

Kuntakampanjointia työhönvalmennuksen puolesta

■ Kehitysvammaliitto ja Kehitysvammaisten Tukiliitto kampanjoivat tämän vuoden aikana kuudella seudulla, eri puolella Suomea, kehitysvammaisten tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen puolesta. Järjestöt järjestävät mm. koulutuspäivän kuntatoimijoille: kunnallisvaltuutetuille, sosiaalilautakuntien jäsenille ja johtaville viranhaltijoille. Lisäksi toteutetaan haastekampanja, missä koseutujen kuntia pyydetään ottamaan kantaa, miten kunnat aikoivat kehitysvammaisten työllistymisen ja työhönvalmennuksen järjestää.

Kampanja on osa Työtä kaikille -projektia, johon on saatu varat viime vuoden Yhteisvastuukeräyksestä.

Projektissa on tekeillä myös em. kuuteen seutuun kohdistuva selvitys. Siinä kuntia pyydetään vastaamaan mm. miten avo-työtoiminta ja tuetun

työllistymisen työhönvalmennus tällä hetkellä järjestetään ja mitä niistä kunnissa ajatellaan.

VATES arvioimaan välityömarkkina-hankkeita

■ VATES on valittu mukaan välityömarkkina-hankkeiden arviointiin, jonka pää toteuttajataho on tamperelainen Sosiaalikehitys Oy. VATES toimii hankkeessa asiantuntijana ja myös joidenkin tiedonkeruuforumien toteuttajana. Arvioinnin kohteena on neljä alueellista valtakunnalliseen kehittämisohjelmaan kuuluvaa projektia Satakunnassa, Tampereen kaupunkiseudulla, Etelä-Pohjanmaalla ja Kaakkois-Suomessa.

Mielenterveys-kuntoutujista suurin kuntoutujaryhmä

■ Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöistä kärsivistä tuli vuonna 2008 Kelan suurin kuntoutujaryhmä. Mielenterveyden häiriöiden vuoksi kuntoutusta sai 28 500 henkeä. Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, jotka vuosikymmeniä olivat kuntoutuksen tärkein sairausryhmä, jäivät viime vuonna lukumääräisesti toiseksi.

Lisätietoa: www.kela.fi

Vajaakuntoiset työnhakijat lisääntyneet tasaisesti 2000-luvulla

■ Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli vuoden 2008 aikana vajaakuntoisia työnhakijoita kaikkiaan 93 674. Heistä työttömiä oli 65 647 ja uusia työttömiä 27 271 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömiä vajaakuntoisista oli yhteensä 19 518.

Vuonna 2008 vajaakuntoisen henkilön työttömyyden kesto oli keskimäärin 21 viikkoa. Vajaakuntoisten työttömien työnhakijoiden diagnooseista merkittävimpiä olivat tuki- ja liikuntaelinten taudit (35%), mielenterveyden häiriöt (23%) ja hengityselinten taudit (10%)

Vajaakuntoisten työnhakijoiden määrä on noussut tasaisesti koko 2000-luvun: vuosina 2000-2008 työnhakijoiden määrä lisääntyi yhteensä 12,8 prosenttia. Työttömien määrä on puolestaan vähentynyt 4,4 prosentilla vuosina 2000-2008. Suurin muutos on tapahtunut vajaakuntoisten pitkäaikaistyöttömien määrässä, joka on vähentynyt 34,3 prosentilla 2000-luvun aikana.

Hyvä koulutus ei heijastu MS-tautia sairastavien työssäoloon

■ MS-tautia sairastavat ovat keskimääräisesti paremmin koulutettuja, verrattiinpa heitä koko väestöön tai vajaakuntoisten eri ryhmiin. Tästä huolimatta MS-tautiin sairastuneista kokopäivätyössä on vain kolmannes ja osa-aikatyössä kuusi prosenttia. Yli puolet sairastuneista on eläkkeellä - joko työkyvyttömyyseläkkeellä tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä.

Ala-Kauhaluoma, Mika - Laurila, Heidi (2008): MS-tautia sairastavat suomalaiset - työssä selviytyminen ja kuntoutus. Suomen MS-liiton raporttisarja n:o 13.

VATES-säätiö edistää vammaisten ja osatyökykyisten työllistymistä ja kuntoutumista.

Toimintamme avainalueita ovat tuettu työllistyminen ja työhönvalmennus, sosiaaliset yritykset ja työkeskukset sekä kuntouttava työ ja työyhteisö. Kehitämme työllistymismuotoja ja kuntoutusmalleja yhdessä käytännön toimijoiden kanssa Kyvyt -käyttöön verkostossa.

Tarjoamme asiantuntijapalveluja: tietopalvelua, koulutusta, konsultointia ja ohjausta.

Vaikutamme työllistymistä edistävään sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaan, työmarkkinoihin sekä työllistymis- ja kuntoutusjärjestelmiin.

Vuonna 1993 perustetun säätiön taustavaikuttajiin kuuluu 35 yhteisöä:

Avain-säätiö

Epilepsialiitto ry

Etelä-Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen

yhdistys ry

Etelä-Suomen lääninhallitus

Invalidiliitto ry

FILHA ry

Hengitysliitto HELI ry

Kanta-Hämeen Hengitys ry

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Kehitysvammaliitto ry

Kiipulasäätiö

Kuntoutussäätiö

Kuulonhuoltoliitto ry

Kuurojen Liitto ry

Kuurojen palvelusäätiö

Kuopion Seudun Hengitysyhdistys ry

Kärkulla samkommun

Lihastautiliitto ry

Laptuote-säätiö

Mielenterveyden Keskusliitto ry

Näkövammaisten Keskusliitto ry

Parik-säätiö

Puustellin tuki ry

Päijät-Hämeen Hengitysyhdistys ry

Päijät-Hämeen koulutuskeskerni -kuntayhtymä

Pääjärven kuntayhtymä

Raina-säätiö

Rinnekotli-Säätiö

Satakunnan erityishuoltopiirin kuntayhtymä

Suomen CP-liitto ry

Suomen Mielenterveysseura

Suomen MS-liitto ry

Turun Seudun Hengitysyhdistys ry

Uudenmaan Vammaispalvelusäätiö

Yritystaito Oy

VATES-säätiö

PL 40, Oltermannintie 8,

00621 Helsinki

Puh. (09) 7527 551

Faksi (09) 7527 5521

www.vates.fi

Julkaisut

Työolosuhteiden sopeuttamisen keinoja ja ulottuvuuksia organisaatioissa

Artikkelikokoelma, Kestävää työllisyyttä sosiaalisissa yrityksissä -projektin julkaisuja

Toim. Marjatta Varanka

Työolosuhteiden sopeuttaminen ei ole uusi asia. Sopeuttamisessa ovat vammaisia ja osatyökykyisiä työllistäneet yhteisöt jo vuosikymmeniä etsineet yksilöllisiä ja yhteisöllisiä ratkaisuja työn tekemisen mahdollistamiseksi esteellisyyksiä vähentäen.

Työsuhteiden sopeuttaminen on tämän päivän haaste myös avoimien työmarkkinoiden työpaikoilla, kun työvoiman saatavuus edellyttää työnantajilta ja yrityksiltä aiempaa enemmän työtekijöiden yksilöllisten edellytysten huomioon ottamista.

Tämän artikkelijulkaisun tarkoitus on aktivoida keskustelua ja avartaa laajempaa näkökulmaa työolosuhteiden sopeuttamiseen. Sopeuttamisessa on kyse yksilöiden osaamisen ja työtehtävien yhteensovittamisesta niin, että se palvelee koko työyhteisön tavoitteita.

2008, 36 s., ilmainen

Julkaisu on tulostettavissa internetistä osoitteesta www.vates.fi/projektienmateriaalit

Marginaalin marginaalissa?

Vammaiset ja osatyökykyiset henkilöt työllistymispalveluiden reunoilla.

Anne-Mari Ollikainen

Marginaalin marginaalissa? on ajankohtainen puheenvuoro tärkeästä aiheesta sosiaalisen työllistämisen toimialalla. Laaja aineisto on kerätty haastatteleamalla monipalvelu-, työ- ja toimintakeskusten johtajia ja muita työllistämistoiminnan asiantuntijoita.

Selvityksessä paneudutaan nykyisten erityistyöllistämisen yksiköiden ydinkysymyksiin ja toimintaympäristöstä nouseviin jännitteisiin.

Työllistämistoimintaa perustellaan usein asiakkaiden tarpeilla. Todellisuudessa kilpailuttaminen, kannattavuus ja kustannustehokkuus asettavat tarkat rajat työhönvalmennus- ja kuntoutuspalvelujen tuottamiselle. Vammaisen ja osatyökykyisen ihmisen ohjaaminen avoimille työmarkkinoille jääkin helposti talous- ja terveystalouden varjon ja marginaaliin.

Kirja tuo uutta jäseneltyä ja tutkittua tietoa välityömarkkinoiden toimivuudesta. Marginaalin marginaalissa? -selvitys on hyödyllistä luettavaa alan käytännön toimijoille, suunnittelijoille, päättäjille ja tutkijoille. Se on myös ensimmäinen VATES-säätiön MOVE-projektin julkaisuista.

Terveiden edistämisen keskus on arvioinut teoksen:

“Kantaaottava teos, joka pyrkii avaamaan syitä siihen, miksi vammaiset ja osatyökykyiset henkilöt eivät pääse avoimille työmarkkinoille.”

2008, 83 sivua, ilmainen

Työhönvalmennuksen haasteet ja mahdollisuudet

Yksi työllistynyt vastaa kahtakymmentä keinua

Toim. Anne-Mari Ollikainen

Työhönvalmennuksen ja tuetun työllistymisen käsitteitä käytetään tarkoittamaan lähes mitä tahansa vammaisille, osatyökykyisille ja pitkäaikaistyöttömille tarkoitettua toimintaa, jonka tavoitteet vaihtelevat työpaikan saamisesta hyvään elämään. Tämä julkaisu on kannanotto työhönvalmennuksen pirstaleisuuteen. Tavoitteena on, että lukija pysähtyisi miettimään, mitä työhönvalmennus avoimille työmarkkinoille suuntaavana toimintana on ja minkälaisia tavoitteita sille on realistista asettaa.

Terveiden edistämisen keskus on arvioinut julkaisun käsikirjoitusvaiheessa:

“Asiallinen ja hyvä tietopaketti erityisesti asiantuntijoiden käyttöön.”

2007, 50 s., 10 euroa + toimituskulut (4,50)

Säätiön julkaisujen tilaukset internetistä osoitteesta: www.vates.fi/julkaisut

Henkilöstö

Säätiön sähköpostiosoitteet ovat
muotoa: etunimi.sukunimi@vates.fi

Työllistymisen palvelujärjestelmät

Kehittämispäällikkö

Pauliina Lampinen

(09) 7527 5504, 050 408 7734

Kehittämiskoordinaattori

Suvi Pikkusaari

(09) 7527 5503

MOVE -projekti

Projektipäällikkö

Milja Louhela

(09) 7527 5526, 0440 724 944

MOVE -projekti

Projektsuunnittelija

Anne-Mari Ollikainen

(09) 7527 5525 050 576 7514

Sosiaalinen yrittäjyys

Kehittämispäällikkö

Jarmo Kujanpää

(09) 7527 5567, 040 588 0007

Koulutuksen ja verkoston sihteeri

Tarja Karvonen

(09) 7527 5501

Viestintä

Tiedottaja

Juha Saarinen

(09) 7527 5506, 050 378 7959

Tiedotussihteeri

Arto Vilmi

(09) 7527 5568

Hallintoasiat

Toimitusjohtaja

Marjatta Varanka

(09) 7527 5505

Tiedotus- ja hallintosihteeri

Marianne Kaunismäki

(09) 7527 5502

Taluspäällikkö

Pasi YliPaavalniemi

(09) 7527 5508, 044 521 2133

Taloussihteeri

Vuokko Heikkilä-Kankkonen

(09) 7527 5509

Toimistoapulainen

Ella Rytkönen

(09) 7527 5507

.LF14

Tule päivittämään tietosi lakien ja ohjeiden viidakosta!

Pantteri tukiviidakossa
12.-13.5.2009

Aluekeskus Oltermanni,
Helsinki

Lisätietoja:
[www.vates.fi/
pantteri2009](http://www.vates.fi/pantteri2009)

